

Lærervejledning

I alle danskforløb i fortælleid.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forforståelsen gives ud fra en fællessamtale om billedark/introark. Eleverne kan evt. selv finde flere oplysninger.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælleid.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

Elverskud

Udskoling (7.-9. klasse)

Målet med at høre en genfortælling af folkevisen *Elverskud* er at arbejde med handlingen i fortællingen. Derefter præsenteres selve folkevisen, og genfortælling og vise fortolkes. Eleverne skal i visen gå på jagt efter gammelt sprog – aa, navneord med stort m.fl. – og forberede en analyse af folkevisen. Måler er også at have fokus på at eksperimentere med at skifte udtryksformer.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fremstilling (Planlægning, Forberedelse, Fremstilling, Korrektur, Præsentation og evaluering)

Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, It og kommunikation)

Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Mål

Du kan fortolke genfortællingen af en folkevis.

Du kan forklare, hvordan folkeviser er opstået.

Du kan fortolke og analysere en folkevis.

Du kan sætte to udtryksformer i relation til hinanden.

Du kan omsætte din oplevelse i en ny udtryksform.

Tidsforbrug: 2-8 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
Hør podcasten: Sagnfolket – Elverfolket fra Stevns (28 min) https://poddtoppen.se/podcast/1291825899/sagnfolket/sagnfolket-45-elverfolket-pa-stevns	Hør podcasten om elverfolket. Giv din vurdering af podcasten.
Samtale om hvordan folkeviser er opstået. Samtale om at tro på overnaturlige væsner.	Introark Samtale om introarket. Lyt til fortællingen 1. gang.
Fælles fortolkning af genfortællingen.	Fortolk genfortællingen og kommenter fortællerens kropssprog og stemme.
Præsentation af en version af den trykte folkeviser. Under supplerende stof er der links til flere versioner. Kort fælles analyse af folkevisen.	Elverskud Læs folkevisen. Gammelt sprog Find eksempler på gammelt sprog. Analyse Analyser folkevisen.
Genfortællingen bringes igen i fokus, og de to oplevelser sammenlignes.	Lyt til fortællingen 2. gang Hvilken oplevelse af genfortællingen har du efter at have arbejdet med selve folkevisen?
Eleverne har nu arbejdet med podcast, genfortælling og folkeviser. Nu skal de udtrykke deres samlede oplevelse i en ny udtryksform.	Skift udtryksform Omsæt fortællingen/folkevisen til en anden udtryksform, fx en novelle, en kortfilm eller en nyhedsartikel.
Afsluttende refleksion.	Refleksion Udfyld refleksionsarket.

Supplerende stof: Elverskud fra Højskolesangbogen med 10 strofer https://www.hojskolesangbogen.dk/om-sangbogen/historier-om-sangene/e-g/elverskud/ Elveskud med 79 strofer https://kalliope.org/da/text/folke2001042101
--

Elverskud

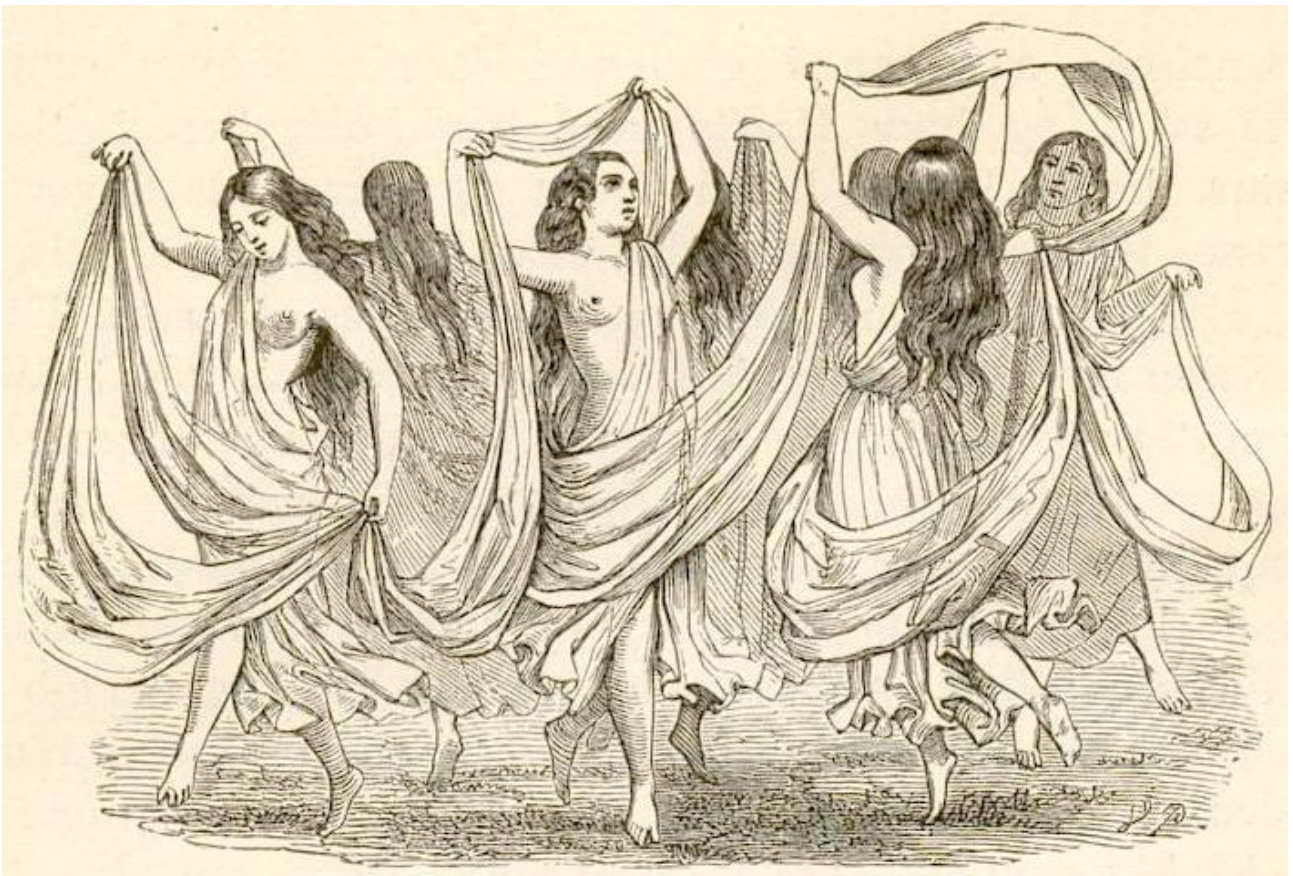
Introark

Målet med at høre en genfortælling af folkevisen *Elverskud* er at arbejde med handlingen i fortællingen. Derefter præsenteres selve folkevisen, og genfortælling og vise fortolkes. Målet er også at have fokus på at eksperimentere med at skifte udtryksformer.

I middelalderen blev mange folkeviser digtet. De blev lært udenad, sunget og danset til. Ofte dansede man i en rundkreds eller en kæde, hvor en var forsanger og resten sang omkvædet. Denne tradition er stadigvæk meget brugt på Færøerne.

Senere blev folkeviserne skrevet ned. Ligesom med folkeeventyrene kan folkeviserne findes i forskellige variationer, fordi de startede med kun at være mundtlige. *Elverskud* findes i både korte og meget lange udgaver.

Elverskud er en tryllevis. Her er elverpiger, som har overnaturlige evner og magt. De bor ude i naturen i høje og bakker og ynder at komme frem i tåge og danse, når "mosekonen brygger".

Tegning af Vilhelm Pedersen

Elverskud

1. Hr. Oluf rider saa vide,
alt til sit Bryllup at byde.
Men Dansen den gaar saa let gennem Lunden.

2. Hr. Oluf rider med Bjerger,
der dansed Elver og Dverger.

3. Der dansed fire, der dansed fem,
Elverkongens Datter rækker Haanden frem.

4. Elverkongens Datter rækker Haanden fra sig:
"Og lyster Hr. Oluf træde Dansen med mig?"

5. "Jeg ikke tør, jeg ikke maa!
i Morgen skal mit Bryllup staa."

6. "Og hør du, Hr. Oluf, træd i Dansen med mig!
to Bukkeskindes Støvler saa giver jeg dig.

7. To Bukkeskindes Støvler, sidder vel om Ben,
forgyldene Sporer derom spændt.

8. Hør du, Hr. Oluf, træd i Dansen med mig!
en Silkeskjorte giver jeg dig.

9. En Silkeskjorte saa hvid og fin,
den blegte min Moder ved Maaneskin."

10. "Jeg ikke tør, jeg ikke maa,
i Morgen skal mit Bryllup staa."

11. "Hør du, Hr. Oluf, træd i Dansen med mig!
et Hoved af Guld saa giver jeg dig."

12. "Et Hoved af Guld kan jeg vel faa.
men danse med dig jeg ikke maa."

13. "Og vil du ikke danse med mig,
Sot og Sygdom skal følge dig!"

14. Hun slog ham for hans Hærdeblad,
det gjalded under hans Hjerterod.

15. Hun løfte Hr. Oluf paa Ganger rød:
"Du rid nu hjem til din Fæstemø!"

16. Der han kom til Borgeled,
der staa hans Moder og hviler sig ved.
Men Dansen den gaar saa let gennem Lunden.

17. "Hør du, Hr. Oluf, kær Sønne min:
hvi bær du saa bleg en Kind?"

18. "Jeg maa vel være om Kinden bleg,
for jeg har været i Elvekvinders Leg."

19. "Hør du, Hr. Oluf, kær Sønne min:
hvad skal jeg svare unge Brud din?"

20. "Du sige, jeg er i Lunde,
at prøve Hest og Hunde."

21. Aarle om Morgen, det var Dag,
da kom den Brud med Brudeskar'.

22. De skænkte Mjød, og de skænkte Vin:
"Hvor er Hr. Oluf, kære Brudgom min?"

23. "Hr. Oluf er i Lunde,
at prøve Hest og Hunde."

24. "Har han kærer' sin Hest og Hund,
end han har sin unge Brud?"

25. Hun ledte i Lofte, hun ledte i Vraa,
hun fandt Hr. Oluf paa Bolster blaa.

26. Hun tog op det Skarlagen rød,
da laa Hr. Oluf og var død.

27. Hun mindet ham for sin røde Mund,
saa døde hun i den samme Stund.

28. Aarle om Morgen, før det var Dag,
da var der tre Lig i Hr. Olufs Gaard.

29. Den ene Hr. Oluf, den anden hans Mø,
den tredje hans Moder, af Sorgen var død.
Men Dansen den gaar saa let gennem Lunden.

Danske folkeviser i udvalg ved Axel Olrik og Ida Falbe-Hansen

Teksten stammer fra det 16. eller 17. århundredes visehåndskrifter. Her i en let redigeret udgave.

Fodnoter

Strofe 2: med Bjerge, langs med eller forbi højen

Strofe 5: jeg ikke maa = jeg ikke kan

Strofe 7: to Bukkeskinds Støvler, (som) sidder vel om Ben, det henvisende stedord udelades ofte i viserne

Strofe 12: Hoved af Guld, større rund genstand (stor guldklump eller bold af guld)

Strofe 14: Hærdeblad = skulderblad

Strofe 25: Bolster, kraftigt lærred som blev brugt til fx hovedpudebetræk

Gammelt sprog

Find de steder, hvor folkevisen anvender gammelt sprog.

Elverskud

Analyse af Elverskud

Forestil dig, at du har trukket folkeviser som dit fordybelsesområde.

Du vælger *Elverskud* som dit prøveoplæg.

Forbered en grundig analyse af folkevisen.

Fordybelsesområde: Folkeviser

Prøveoplæg: Elverskud

Elverskud

Skift udtryksform

Omsæt fortællingen/folkevisen til en anden udtryksform:

- En collage
- En tegneserie
- En dramatisering
- Et slideshow (PowerPoint eller Soundslides)

Refleksion

Du har nu arbejdet med *Elverskud*. Målet var bl.a. at arbejde med forskellige udtryksformer.

Tror du på overnaturlige kræfter – noget man ikke kan måle og veje? Forklar.	
I hvilken form kunne du bedst lide <i>Elverskud</i> - som genfortælling eller som folkeviser? Begrund.	
Hvilken form var lettest at analysere – genfortællingen eller visen? Begrund.	
Var det let/svært at omsætte din oplevelse til en ny udtryksform? Begrund.	
Hvilken udtryksform valgte du? Begrund.	